

PROGRAMY PRE MLÁDEŽ NA ROKY 2014 – 2021 SPRIEVODCA PRE ŽIADATEĽOV

Číslo: 2021/9980:3-A2200

Tento **Sprievodca pre žiadateľov** je v súlade s výzvou č. **SLUŽBY/1/D/2021** na predkladanie žiadostí o dotáciu v rámci programu Služby pre mladých ako jej neoddeliteľná príloha.

VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE

Mladá generácia obyvateľov Slovenskej republiky do 30 rokov veku predstavuje podstatnú časť obyvateľstva SR (34,4 %)¹. Táto skupina má špecifické potreby, ktoré je potrebné brať do úvahy v procese prípravy na jej aktívne občianstvo a pracovný život. PROGRAMY PRE MLÁDEŽ na roky 2014 – 2021 vznikli na základe potreby štruktúrovanej a systematickej podpory takých aktivít mládeže, ktoré prispievajú k získavaniu kompetencií potrebných pre plnohodnotný spoločenský a pracovný život.

VÝCHODISKÁ

Vyhlasovateľom PROGRAMOV PRE MLÁDEŽ (ďalej len „programy“) je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej „ministerstvo“ alebo „MŠVVaŠ SR“). Zabezpečujú sa na základe Príkazu ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky ministra č. 66/2020, ktorým sa mení a dopĺňa príkaz ministra č. 54/2013 na poskytovanie dotácií zo štátneho rozpočtu v oblasti práce s mládežou, a to prostredníctvom príslušnej sekcie, ktorou je Sekcia stredných škôl a celoživotného vzdelávania. Implementačným orgánom programov je IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže.

Programy vychádzajú zo Zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o podpore práce s mládežou“). Programy sú nástrojom ministerstva na plnenie cieľov aktuálnych a pripravovaných strategických dokumentov pre oblasť mládežníckej politiky na národnej a európskej úrovni, ktoré zdôrazňujú potrebu väčšej investície do tých oblastí života mladých ľudí, ktoré sa ich týkajú.

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY

Práca s mládežou je dôležitý nástroj na výchovu mladej generácie

Práca s mládežou je cieľavedomá činnosť, ktorá reaguje na potreby mladých ľudí a vedie k pozitívnemu rozvoju ich osobnosti. Je založená na princípe dobrovoľnej účasti mládeže, partnerského prístupu a vzájomného rešpektu. Jej úlohou je prispievať k zrelosti, nadchádzaniu životného smerovania a sebapoznania jednotlivca aj skupiny. Realizujú ju pracovníci odborne pripravovaní na túto činnosť.

Neformálne vzdelávanie v práci s mládežou je cenný doplnok pôsobenia školy a rodiny

Neformálne vzdelávanie je vzdelávanie, ktoré prebieha mimo formálne vzdelávacie osnovy. Uskutočňuje sa na dobrovoľnom základe, má participatívny prístup zameraný na učiaceho sa a je úzko prepojené s jeho potrebami, cieľmi a záujmami. Neformálne vzdelávanie je cielené, štruktúrované a vedené tak, aby rozvíjalo osobnostné, sociálne a profesionálne zručnosti.

¹ Štatistický úrad SR, 2020

Mladí ľudia potrebujú silnejšie postavenie v spoločnosti

Aktivity a činnosti podporené v rámci programov majú uľahčovať mladým ľuďom ich začlenenie sa do spoločnosti, podporovať ich aktívne občianstvo a prispievať k ich zamestnateľnosti. Cieľom je podporovať mladých ľudí, aby boli aktívnymi občanmi, a to prostredníctvom zvýšenia ich účasti na občianskom živote a na činnostiach v komunite, zvýšenia ich participácie v systéme zastupiteľskej demokracie a podporovaním rôznych foriem vzdelávania, ktoré sa zaoberá problematikou participácie.

Tolerancia a vzájomný rešpekt je základom spolunažívania

Programy rešpektujú právo každého mladého človeka na starostlivosť zo strany štátu a na rovnaké zaobchádzanie. Sú založené na dodržiavaní a ochrane ľudských práv, vytváraní multikultúrnej spoločnosti a boji proti diskriminácii. Podporujú také aktivity a činnosti, ktoré rešpektujú kultúrnu rozmanitosť, rozvíjajú interkultúrne učenie prostredníctvom spoločných aktivít mladých ľudí z rôzneho kultúrneho, etnického alebo náboženského prostredia.

SLOVNÍK POJMOV

Fokusová skupina je moderované stretnutie zámerne vybraných ľudí, ktorí sa zúčastňujú plánovanej diskusie. Jej cieľom je preskúmať postoje a názory verejnosti.

Mládežnícka politika je také politika štátu, vyššieho územného celku, mesta alebo obce, ktorá sa zameriava na mládež a prijíma opatrenia, týkajúce sa rôznych oblastí života mládeže.

Znevýhodnená mládež - zdravotne znevýhodnená mládež², mládež zo sociálne znevýhodneného prostredia³, mládež z najmenej rozvinutých okresov a mládež znevýhodnená iným spôsobom.

Okrúhly stôl je moderované stretnutie zainteresovaných strán, ktoré sa zúčastňujú plánovanej odbornej a/alebo tematickej diskusie.

Participácia je aktívne zapojenie mladých ľudí a organizácií pôsobiacich v oblasti práce s mládežou do dialógu, plánovania a spolurozhodovania o veciach, ktoré sa týkajú života mladých ľudí na národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Reprezentácia mládeže je zastupovanie mládeže s cieľom hájiť záujmy mladých ľudí a presadzovať opatrenia, ktoré pozitívne ovplyvnia ich život, či už prostredníctvom organizácií pracujúcich s mládežou, alebo ako aktívny jednotlivec.

Zastupiteľská demokracia je druh demokracie, kde si občania volia svojich zástupcov, ktorí potom v ich mene a záujme rozhodujú. Na Slovensku sa využíva na národnej, regionálnej i miestnej úrovni riadenia a spravovania štátu.

² Mládež so zdravotným postihnutím, chorá alebo zdravotne oslabená, s vývinovými poruchami alebo s poruchou správania

³ Mládež žijúca v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností, nepodporuje socializáciu a neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti

PROGRAM SLUŽBY PRE MLADÝCH 1 – POSKYTOVANIE INFORMAČNO - PORADENSKÝCH SLUŽIEB

Program SLUŽBY pre mladých 1 podporí činnosť štruktúr zastupujúcich záujmy mládeže:

- A. na úrovni samosprávnych krajov,
- B. na celoštátnej úrovni.

OPRÁVNENÉ AKTIVITY

Aktivity skupiny A naplňajúce vybrané európske ciele v oblasti mládeže⁴:

Cieľ č. 4: INFORMÁCIE A KONŠTRUKTÍVNY DIALÓG

Celkový zámer: Zabezpečiť, aby mali mladí ľudia lepší prístup k spoľahlivým informáciám, podporiť ich schopnosť kriticky hodnotiť informácie a zúčastňovať sa participatívneho a konštruktívneho dialógu.

Vybrané ciele:

- Posilniť postavenie mladých ľudí, aby sa stali kritickými a zodpovednými užívateľmi informácií a ich tvorcami.
- Zabezpečiť, aby mali mladí ľudia schopnosť rozpoznať a nahlásiť opakujúce sa zavádzajúce správy a overiť si presnosť použitých zdrojov správ.
- Zabezpečiť, aby mali mladí ľudia schopnosť rozpoznať a nahlásiť nenávisťné prejavy a diskrimináciu online aj offline.
- Zabezpečiť, aby sa mladí ľudia mohli zapájať to zdvorilého a tolerantného dialógu bez násilia, a to online aj offline.
- Zabezpečiť ľahký prístup k zrozumiteľným informáciám, ktoré sú prispôsobené mládeži a ktoré dodržiavajú etický kódex a normy kvality.

Cieľ č. 5: DUŠEVNÉ ZDRAVIE A POHODA

Celkový zámer: Dosiahnuť lepšiu duševnú pohodu a skončiť so stigmatizáciou problémov duševného zdravia a podporiť tak sociálne začlenenie všetkých mladých ľudí.

Vybrané ciele:

- Zabezpečiť pre všetkých odborníkov, ktorí pracujú s mladými ľuďmi, ako aj pre rodiny a priateľov kvalitnú odbornú prípravu zameranú na prvú pomoc pri problémoch v oblasti duševného zdravia.
- Sústrediť sa na preventívne opatrenia, ktoré zabezpečia, že mladí ľudia budú mať vedomosti a zručnosti potrebné na väčšiu duševnú pohodu.
- Bojovať proti stigme, ktorú prinášajú problémy týkajúce sa duševného zdravia, prípravou programov na zvyšovanie informovanosti.

Cieľ č. 7: KVALITNÉ ZAMESTNANIE PRE VŠETKÝCH

Celkový zámer: : Zaručiť dostupný trh práce, na ktorom budú príležitosti vedúce ku kvalitným pracovným miestam pre všetkých mladých ľudí.

Vybrané ciele:

- Zabezpečiť pre všetkých mladých ľudí rovnaké príležitosti rozvíjať si potrebné zručnosti a získavať praktické skúsenosti, aby sa uľahčil ich prechod zo vzdelávania na trh práce.
- Zaručiť uznávanie a potvrdenie spôsobilostí získaných počas stáží, učňovskej prípravy a iných foriem učenia sa na pracovisku, ako aj počas dobrovoľníckych činností a neformálneho vzdelávania.
- Zabezpečiť zapojenie mladých ľudí a mládežníckych organizácií ako rovnocenných partnerov do vývoja, vykonávania, monitorovania a hodnotenia politik zamestnanosti na všetkých úrovniach.

⁴ Pozri [Stratégia Európskej únie pre mládež na roky 2019-2027](#)

- Zabezpečiť rovnaký prístup ku kvalitným informáciám a primeraným podporným mechanizmom s cieľom pripraviť mladých ľudí na meniaci sa trh práce a budúcnosť práce.

Cieľ č. 11: MLÁDEŽNÍCKE ORGANIZÁCIE A EURÓPSKE PROGRAMY

Celkový zámer: Zabezpečiť pre všetkých mladých ľudí rovnaký prístup k mládežníckym organizáciám a európskym programom pre mládež a vybudovať tak spoločnosť založenú na európskych hodnotách a identite.

Vybrané ciele:

- Zabezpečiť zviditeľnenie a poskytnúť všetkým mladým ľuďom kvalitné informácie o mládežníckych organizáciách a európskych programoch pre mládež.
- Zvýšiť dostupnosť európskych programov pre mládež, zabezpečiť administratívny proces prispôsobený mládeži a poskytnúť všetkým zúčastneným a žiadateľom podporu a kvalitné informácie.
- Osloviť a podporiť marginalizovaných mladých ľudí, aby boli aktívni v mládežníckych organizáciách a skupinách a v programoch EÚ pre mládež.

Aktivity skupiny B napĺňajúce ciele programu SLUŽBY pre mladých 1:

- a) poskytovať odborné poradenstvo pre mládež z oblastí psychologického, právneho, zdravotníckeho, finančného alebo kariérneho poradenstva a zodpovedného spotrebiteľského správania;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

Poskytovanie poradenstva a realizácia aktivít na zvýšenie informovanosti o:

- rizikách a dôsledkoch spojených s užívaním nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok,
- obchodovaní s ľuďmi,
- prevencii proti extrémizmu,
- osobnej hygiene žiakov,
- zdravom životnom štýle mladých ľudí,
- ekologickom zmýšľaní mladých ľudí,
- finančnej gramotnosti,
- kritickom myslení a bezpečnom prezentovaní názorov na internete a i.

- b) vytvárať, resp. prevádzkovať vytvorené online systémy poskytovania informácií a poradenstva mladým, overovať ich funkčnosť a priebežne ich aktualizovať;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- Vytvorenie/prevádzkovanie zrozumiteľného a užívateľsky jednoduchého nástroja na sprostredkovanie informačných a poradenských služieb, prispôsobeného špecifickým potrebám rôznych cieľových skupín - mladí ľudia z prostredia marginalizovaných rómskych komunít, detských domovov, mladí ľudia so zdravotným znevýhodnením a pod. (tvorba mobilnej aplikácie, webového portálu, hry, publikácie, špeciálnych pomôcok).

- c) zisťovať reálne potreby mladých ľudí a následne sa angažovať, aby zozbierané podnety boli reflektované pri tvorbe mládežníckej politiky na miestnej, regionálnej a/alebo národnej úrovni; a za týmto účelom vytvárať mladým priestor pre zapájanie sa do aktivít Európskeho dialógu s mládežou;

- d) spolupracovať s orgánmi verejnej moci⁵ v otázkach zvyšovania kvality života mladých ľudí a podporovať aktívnu partnerskú spoluprácu ďalších subjektov, čo zabezpečí medzisektorový a medzirezortný charakter v práci s mládežou na príslušnej úrovni,
- e) zvyšovať kultúru komunikácie, mediálnu gramotnosť, kritické a analytické myslenie u mladých ľudí;
- f) vykonávať výskumnú, edičnú a publikačnú činnosť za účelom informovania a vzdelávania mladých ľudí,
- g) vytvárať priestor pre participáciu a spoluprácu na tvorbe strategického dokumentu týkajúceho sa mládeže na miestnej, regionálnej a/alebo národnej úrovni,

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- Prostredníctvom konzultácií alebo vzdelávacích aktivít informovať mladých ľudí o možnostiach a prínose ich participácie v rôznych oblastiach ich života na miestnej, regionálnej alebo národnej úrovni.
 - Zapájať sa do dialógu na tému sociálneho začlenenia/vylúčenia s mladými ľuďmi na miestnej, regionálnej alebo národnej úrovni.
- h) zvyšovať kompetencie mládežníckych vedúcich a pracovníkov s mládežou angažovaných v informačných a poradenských službách pre mládež účasťou na akreditovaných vzdelávacích programoch a/alebo na aktivity zamerané na školenia a spoluprácu Transnational Cooperation Activities;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- Akreditovať overené vzdelávacie programy na zvyšovanie kompetencií mladých vedúcich, mládežníckych vedúcich a pracovníkov s mládežou.
 - Ponúkať akreditované vzdelávania a/alebo na Transnational Cooperation Activities mládežníckym vedúcim a pracovníkom s mládežou angažovaným v informačných a poradenských službách pre mládež za účelom zvyšovania ich kompetencií.
- i) zvyšovať kvalitu žiadateľa v poskytovaní informačných a poradenských služieb mladým v zmysle vyššieho štandardu.

⁵ Verejnú moc vykonáva štát predovšetkým prostredníctvom orgánov moci zákonodarnej, výkonnej a súdnej a za určitých podmienok ju môže vykonávať aj prostredníctvom ďalších subjektov. Osobitný dôraz je kladený na školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávy.